

УДК 316.614-053.5:37.018.3

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ В ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДАХ

Тетяна Грибоєдова

аспірант кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

tatiana_khokhlova@ukr.net

Анотація. У статті проаналізовано соціально-педагогічні умови соціальної адаптації молодших школярів до самостійного життя в інтернатних закладах. Категорія «соціально-педагогічні умови» визначено на основі аналізу сучасних педагогічних і соціально-педагогічних досліджень як фактор, що зумовлює результативність процесу соціальної адаптації молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя. Визначено основні характеристики процесу соціальної адаптації і специфіка його проявів в умовах інтернатних закладів. Особливості впровадження соціально-педагогічних умов адаптації учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів детерміновані метою формування самодостатньої особистості, здатної до самостійного життя в сучасному інформаційному суспільстві в різноманітних проявах, визначення нею власного життєвого шляху та життєвих перспектив. Особливу увагу приділено обґрунтуванню таких умов, як модернізація педагогічного процесу та використання інтерактивних педагогічних технологій.

Ключові слова: соціальна адаптація; соціально-педагогічні умови; молодші школярі; соціалізація; самостійне життя; казкотерапія; інтерактивні технології; модернізація.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасна психолого-педагогічна література дає підстави стверджувати, що поняття «педагогічна умова» слід визначати як чинник навчально-виховного процесу, що сприяє покращанню якості навчання та виховання. З огляду на це особливої актуальності набуває дослідження змін, які характеризують процес соціальної адаптації, а також визначення конкретних соціально-педагогічних умов, які визначають специфіку соціальної адаптації молодших школярів до самостійного життя в умовах інтернатних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблеми соціально-педагогічних умов соціальної адаптації зробили вчені: О. Гура, М. Зверєва, О. Мещанінов, С. Харченко та інші. Сучасна психолого-педагогічна література дає підстави стверджувати, що поняття «педагогічна умова» слід визначати як чинник навчально-виховного процесу, що сприяє покращанню якості навчання та виховання. Попри те, що існує багато наукових праць, у яких обґрунтовується теорія соціально-педагогічних умов соціальної адаптації в умовах інтернатних закладів, актуальним залишається питання вивчення соціальної адаптації молодших школярів до самостійного життя в умовах інтернатних закладів.

Мета статті – розкрити соціально-педагогічні умови соціальної адаптації молодших школярів до самостійного життя в умовах інтернатних закладів.

Результати дослідження. Науково-теоретичне обґрунтування соціально-педагогічних умов соціальної адаптації учнів молодшого шкільного віку загальноосвітніх шкіл-інтернатів необхідно розпочинати з визначення сутності поняття «умова».

«Умова» у філософському енциклопедичному словнику визначається як те, від чого залежить (зумовлене) інше, що дозволяє, робить можливим наявність речі, предмета, стану, процесу [7, с. 34]. Це також те, від чого залежить щось інше, істотний компонент комплексу об'єктів, їхнього стану, взаємодій, із наявності якого за необхідністю впливає існування певного явища [7].

Пошук визначення поняття «педагогічні умови» проілюстрували, що категорію досліджували й обґрунтовували О. Гура, М. Зверева, О. Мещанінов та інші.

У педагогічних дослідженнях «педагогічні умови» визначаються як:

– сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, педагогічних прийомів і матеріально-просторового середовища, спрямованих на вирішення поставлених у дослідженні завдань;

– сукупність взаємозалежних і взаємозумовлених обставин процесу діяльності;

– «зовнішня обставина, чинник, що суттєво впливає на протікання педагогічного процесу, тією чи тією мірою свідомо сконструйований педагогом, такий, що інтенціонально передбачає, але не гарантує певного результату процесу».

– «положення нормативного характеру, орієнтовані на зміни педагогічної дійсності й, тим самим, на одержання нового педагогічного знання про неї, на розвиток цього знання»;

– вираження відносин предмета до явищ, що його оточують і без яких він існувати не може [7, с. 231].

Ураховуючи здійснений аналіз наукових джерел із цієї проблеми, у дослідженні «соціально-педагогічними умовами» ми будемо називати сукупність змісту, форм, методів, взаємозалежних та взаємообумовлених заходів педагогічного процесу, які зумовлюють результативність процесу соціальної адаптації молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя. Нами визначено такі соціально-педагогічні умови процесу соціальної адаптації молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів:

- модернізація змісту соціально-виховної роботи з соціальної адаптації до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів;

- використання інтерактивних технологій у соціально-педагогічній роботі з соціальної адаптації молодших школярів до самостійного життя загальноосвітніх шкіл-інтернатів;

- казкотерапія як метод соціально-педагогічної роботи з соціальної адаптації до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

Соціальна адаптація учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя – це тривалий соціально-педагогічний процес, результатом якого має стати успішна інтеграція особистості в систему соціальних взаємин. Соціально-виховна робота з учнями в умовах школи-інтернату є складовою частиною дії соціально-педагогічної системи навчально-виховного закладу. Розробляючи шляхи впровадження соціально-педагогічних умов соціальної адаптації учнів молодших класів в соціально-виховну роботу загальноосвітніх шкіл-інтернатів, ми виходили з таких міркувань:

1. Процес модернізації ми розглядатимемо як осучаснення, тобто зміни, що передбачають упровадження в суспільство ознак сучасності. П. Штомпка виділяє три значення цього поняття: синонім усіх прогресивних змін, коли суспільство рухається вперед згідно з прийнятою шкалою змін; синонім сучасності, коли йдеться про комплекс соціальних, політичних, економічних, культурних й інтелектуальних трансформацій; зусилля слаборозвинених або відсталих суспільств, спрямовані на те, щоб наздогнати провідні, найбільш розвинені країни [1, с. 43]. Так, термін «модернізація» описує велику кількість одночасних змін у різних сферах соціуму.

2. Невід'ємною складовою загального процесу модернізації суспільства є модернізація змісту освіти. Розвиток науки та техніки, стрімкий ріст усіх сфер суспільного виробництва вимагає від сучасної освіти постійного оновлення змісту, структури стилю управління, методів і форм навчання. Українським важливим для нашого дослідження є той факт, що відповідно до «Концепції загальної середньої освіти» [6] пріоритетами модернізації змісту сучасної освіти є створення передумов для соціальної адаптації учнів, індивідуалізації та диференціації навчання, формування соціальної, комунікативної та комп'ютерної компетентності учнів. Саме цей аспект модернізації змісту соціально-виховної роботи ми закладатимемо в основу розробки експериментальної програми.

3. Увесь навчально-виховний процес у школі нами спрямовано на формування самодостатньої особистості, адаптованої до самостійного життя і діяльності в сучасному інформаційному суспільстві в усіх її проявах: і як працівник, і як громадянин, і як приватна особа, основою якої є пізнання нею себе як людини і визначення на цій основі власного життєвого шляху та життєвих перспектив.

4. Основною характеристикою особистості учня є її цілісність, а тому й передумовою успішної соціальної адаптації до самостійного життя учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів є не просто поєднання тих чи тих змістових напрямків соціально-виховної діяльності, а й формування набору соціальних навичок (компетентностей), найбільш адекватних потребам

соціального середовища. Так, зміст соціально-виховної роботи в межах нашого експерименту підпорядковано завданню формування сприятливого (для соціальної адаптації до самостійного життя) середовища як в освітньому закладі, так і за його межами.

5. В основі відбору змісту соціально-виховної роботи нами закладено ідея реалізації її мети: формування особистості, яка ідентифікує себе з Україною, активно включається в суспільне життя, захищає свої права, інтереси, переконання, виконує обов'язки, керується у своїй поведінці демократичними принципами. За базові орієнтири нами була прийнята національна стратегія в галузі виховання, що в побудові змісту виховання передбачає знання рідної мови, культурно-історичного розвитку свого народу, його традицій, звичаїв, міфології, фольклору, мистецтва; народних поглядів, переконань, ідеалів, морально-естетичних цінностей, загальноприйнятих норм поведінки [2, с. 46].

Отже, першою соціально-педагогічною умовою соціальної адаптації до самостійного життя учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів є *модернізація змісту соціально-виховної роботи з соціальної адаптації до самостійного життя учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів.*

У межах нашої першої умови соціальну адаптацію до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів ми представляємо як модель аналогічну системі освіти, яка потребує розробки її основних компонентів: цільового, змістовно-процесуального, ресурсного, критеріально-оціночного.

Оперативні цілі реалізуються в ідентифікованих цілях, розкриваючи практичні дії вихованців в придбанні ними соціального досвіду. Ідентифіковані цілі забезпечують можливість критеріальної оцінки рівня соціальної адаптації у вихованців загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

Ідея суб'єктності виховання дитини, передбачає врахування її інтересів і потреб, створення умов для визначення кожною дитиною свого способу самореалізації, розкриття її потенціалів, відмова від жорстокої регламентації її часу і занять; вимагає поєднання педагогічної турботи про дитину з розумною вимогливістю до неї, при цьому останнє має усвідомлюватися дитиною як елемент тієї самої турботи.

Ідея розширення соціальних зв'язків і відносин із навколишнім світом, яка передбачає збагачення сфери соціальної взаємодії, розвиток різноманітних соціальних відносин, визначення своєї персональної ролі в цій системі; вимагає створення поля для самовизначення дітей, що означає можливість вступу дитини в різноманітні відносини з навколишнім світом і при цьому збереження дитиною свого власного «Я».

Ідея соціального загартовування, тобто формування в дітей готовності до подолання життєвих труднощів, означає створення умов для власного пошуку шляхів подолання несприятливих впливів навколишнього соціального середовища.

Реалізація цільового компонента моделі соціальної адаптації до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів на цих принципах забезпечує умови засвоєння вихованцями інтернатних установ соціального досвіду, необхідного для вирішення теперішніх і майбутніх життєвих ситуацій. Це дозволить не «готуватися» дитині до майбутнього життя, а жити в реальних умовах свого буття [1, с. 48].

Тому другою соціально-педагогічною умовою соціальної адаптації до самостійного життя учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів є: *використання інтерактивних технологій у соціально-педагогічній роботі з соціальної адаптації до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів.*

У сучасних умовах розгортання соціально-педагогічної роботи України набуває значної актуальності завдання впровадження якісно нових технологій у процес педагогічної роботи. Особливе місце серед них займають інтерактивні технології. Вагомого значення набувають інтерактивні технології в роботі з молодшими школярами загальноосвітніх шкіл-інтернатів, бо, використовуючи їх систематично в процесі виховної роботи, можна проектувати ситуації їхнього майбутнього життя, взаємини, завдання різного характеру, тобто створювати підґрунтя для соціальної адаптації до самостійного життя.

Завдяки застосуванню інтерактивних технологій відбувається одночасне навчання, виховання та вирішення соціально-виховних завдань, які виникають у процесі соціальної адаптації до самостійного життя учнів. А це, як правило, процес перегляду установок, цінностей і переконань при постійній взаємодії нової інформації з тим, що вже є відомим. Інтерактивні форми навчально-виховної роботи з молодшими школярами надають можливість задіяти внутрішні почуття учня, його свідомість, емоції, якості. Результатом такого процесу є сприяння засвоєнню інформації та усвідомлення значущості тих показників, що отримують розвиток та формування в процесі взаємодії [5].

Інтерактивні технології соціальної адаптації до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів конструюються педагогом із сукупності тих активних форм, методів, засобів навчання, які найкращим чином забезпечують ефективне функціонування змісту, відповідають інтересам і запитам учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів та спрямовані на їхню соціальну адаптацію до самостійного життя.

Застосування інтерактивних технологій соціальної адаптації до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів має значний освітній і розвивальний потенціал, забезпечує максимальну активність учнів молодших класів у соціально-виховному процесі, оптимальний час отримання інформації та яскраву результативність.

У технологіях такого типу учасники взаємодіють між собою, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії ровесників, визначають свою власну поведінку, занурюються в реальну

атмосферу ділового співробітництва з розв'язання низки проблем відповідно до їхніх інтересів, потреб і запитів. При цьому відбувається постійна зміна видів навчальної діяльності: ігри, казки, тренінги, робота в малих групах тощо.

До основних *принципів* інтерактивної взаємодії належать: принцип діалогічної взаємодії, принцип кооперації й співробітництва, принцип активно-рольової (ігрової) і тренінгової організації діяльності. Безсумнівно, можна сказати, що інтерактивні форми роботи ефективно сприяють розвитку всіх складових особистості, зокрема соціальної адаптації до самостійного життя.

Наступною соціально-педагогічною умовою соціальної адаптації до самостійного життя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів є *казкотерапія як метод соціально-педагогічної роботи з учнями молодших класів за цим напрямом*.

Виконання завдань нашого дослідження актуалізувало необхідність деталізації поняття «методи соціально-педагогічної роботи».

У сучасній теорії соціальної педагогіки метод розглядають як сукупність підходів, прийомів, операцій практичного чи теоретичного засвоєння дійсності [1, с. 56]. Також під методом розуміють найкоротший шлях досягнення оптимальних результатів, що відповідають поставленим цілям. Нерідко методи соціально-педагогічної роботи визначають як складові методів соціальної роботи.

Метод у загальній практиці соціальної роботи виконує подвійну роль, бо він виступає як спосіб, шлях пізнання і застосування знань, що вироблені в науках про життєдіяльність людини і в соціальній практиці, а з іншого боку – як конкретна дія, що сприяє якісній зміні наявного об'єкта (суб'єкта) [3, с. 23].

О. Безпалько визначає методи соціально-педагогічної роботи як сукупність прийомів і способів, які використовуються для стимулювання і розвитку потенційних можливостей особистості, конструктивної діяльності щодо зміни несприятливої життєвої ситуації чи розв'язання проблем клієнтів та виконання різноманітних професійних завдань соціального педагога [1].

Казкотерапія добре долає в дітей високий рівень тривожності, різноманітні страхи, агресивність, адаптує до різних дитячих колективів. Казкотерапію можна використовувати в роботі з агресивними дітьми, невпевненими, сором'язливими, брехливими, а також у випадках різного роду психосоматичних захворювань. Процес казкотерапії дозволяє дитині усвідомити та проаналізувати свої проблеми, побачити шляхи їхнього вирішення.

Суть методу *казкотерапії* полягає в тому, що казка доступно пояснює, що добре, а що погано. На прикладі позитивних персонажів дитина вчиться бути гарною, а негативні герої казок викликають у неї лише негативну реакцію. Негативний герой завжди залишається покараним, а доброму дістається красуня-принцеса й півцарства на додаток.

Головне завдання казок – через казкові події показати герою ситуацію з іншого боку, запропонувати альтернативні моделі поведінки.

Багато відомих науковців приділяло увагу впливу казкотерапії на дітей. Ш. Амонашвілі, Г. Іващенко, М. Щирбик. Заслужують на увагу роботи, які розглядають альтернативні підходи до організації реабілітаційної роботи через методи казкотерапії, Л. Алексєєва, Т. Зінкевич-Євстигнеєва, А. Копитіна, А. Панова, Б. Шапіро, О. Холостова та інші.

До казок зверталися у своїй творчості відомі педагоги та психологи: Е. Фром, Е. Берн, Е. Гарднер, А. Менегетті, М. Осорина, О. Петрова, Р. Азовцева. В українській педагогічній науці роботу із застосуванням казкових мотивів та образів запровадив В. Сухомлинський, який приділяв значну увагу використанню казок при роботі з дітьми. Навчання в школі неможливе не лише без слухання, але й без створення казки. За твердженням видатного педагога, завдяки казці дитина пізнає світ не лише розумом, а й серцем [7].

Для нашого дослідження є цікавим програми комплексної казкотерапії Т. Зінкевич-Євстигнеєвої [2]. Її концепція базується на 5 видах казок: художні, дидактичні, психокорекційні, психотерапевтичні, медитативні [2]. На думку науковця, у символічній формі казки міститься інформація про те, як влаштований цей світ, хто його створив; як цінувати дружбу й любов; якими цінностями керуватися у житті; як прощати.

Т. Зінкевич-Євстигнеєва запропонувала курс казкотерапії, який включає в себе безліч прийомів і форм роботи з дітьми [2, с. 46]. Наприклад:

1. Аналіз казок. Для аналізу обирається відома казка. Після її прослуховування дітям ставляться запитання:

- Хто з героїв вам найбільше сподобався (не сподобався)?
- Як ви думаєте, чому той чи той герой зробив ті або ті вчинки?
- Придумайте, що було б, якби головний герой не зробив цього вчинку?

2. Розповідання казок. Прийом допомагає опрацювати такі моменти, як розвиток фантазії, уяви. Можна запропонувати дитині розповісти казку від імені інших дійових осіб, що беруть участь у казці. Наприклад, як казку про Колобка розповіла б лисиця.

3. Переписування казок. Переписування і дописування авторських і народних казок має сенс тоді, коли дитині чимось не подобається сюжет, поворот подій, закінчення казки тощо. Це важливий діагностичний матеріал. Переписуючи казку, дописуючи або вставляючи необхідних персонажів, дитина сама обирає найбільш відповідний їй внутрішньому станові поворот, який дозволяє звільнитися їй від внутрішньої напруги.

Отже, казкотерапія – це метод, що дозволяє використовувати досвід, набутий у ході історичного розвитку людства, для інтеграції особистості, для розширення і вдосконалення взаємодії людини з навколишнім світом.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, нами визначено соціально-педагогічні умови забезпечення

соціальної адаптації учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів та подано зміст експериментальної програми щодо впровадження визначених умов у практику соціально-педагогічної роботи загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалько, О. В. (2009). *Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. Посіб.* Київ, Україна: Центр учбової літератури.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку (2004). *Початкова школа*, 8, 1–4.
3. Зинкевич-Евстигнеева, Т. (2003). *Проективная диагностика в сказкотерапии.* Санкт-Петербург, Россия: Речь
4. Киселева, М. (2006). *Арт-терапия в работе с детьми: руководство для детских психологов, педагогов, врачей и специалистов, работающих с детьми.* Санкт-Петербург, Россия: Речь, 160
5. Сак, Т. (2014) Якщо у вашому класі навчається дитина з особливою поведінкою. *Початкова школа*, 4, 50–51.
6. Сухомлинський, В. (1977). *Вибрані твори в 5 т. (Т. 3).* Київ, Україна: Рад. школа.
7. Тверезовська, Н. і Філіппова, Л. (2009). Сутність та зміст поняття “педагогічні умови”. *Нова педагогічна думка*, 3, 90–92.

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ СОЦИАЛЬНОЙ АДАПТАЦИИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ К САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ЖИЗНИ В ИНТЕРНАТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

Тетьяна Грибоедова

аспирант кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки
ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»
tatiana_khokhlova@ukr.net

Аннотация. В статье проанализированы социально-педагогические условия социальной адаптации младших школьников к самостоятельной жизни в интернатах. Категория «социально-педагогические условия» определена на основе анализа современных педагогических и социально-педагогических исследований как фактор, что приводит результативность процесса социальной адаптации младших школьников общеобразовательных школ-интернатов к самостоятельной жизни. Определены основные характеристики процесса социальной адаптации и специфика его проявлений в условиях интернатных учреждений. Особенности внедрения социально-педагогических условий адаптации учащихся младших классов общеобразовательных школ-интернатов детерминированы целью формирования самодостаточной личности, способной к самостоятельной жизни в современном информационном обществе в различных проявлениях, определение им собственного жизненного пути и жизненных перспектив. Особое внимание уделяется обоснования таких условий, как модернизация педагогического процесса и использования интерактивных педагогических технологий

Ключевые слова: социальная адаптация; социально-педагогические условия; младшие школьники; социализация; самостоятельную жизнь; сказкотерапия; интерактивные технологии; модернизация.

SOCIAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF JUNIOR STUDENTS' SOCIAL ADAPTATION TO INDEPENDENT LIFE IN CONDITIONS OF BOARDING INSTITUTIONS

Tetiana Hryboiedova

Post-graduate Student of the Department of Social Work and Social Pedagogy
SHEE “Donbas State Pedagogical University”

Sloviansk, Ukraine

tatiana_khokhlova@ukr.net

Abstract. Introduction. Modern psychological and pedagogical literature gives grounds to state that the concept of “pedagogical condition” should be defined as a factor in the educational process, which contributes to the improvement of the quality of education and upbringing. In view of this, the study of changes, which characterize the process of social adaptation, as well as the definition of specific socio-pedagogical conditions that determine the specifics of junior students’ social adaptation to independent living in boarding institutions, becomes particularly relevant.

Analysis of publications. Significant contribution to the study of the socio-pedagogical conditions of social adaptation is made by scientists O. Gur, M. Zvereva, A. Meshchaninov, S. Kharchenko and others.

Purpose of the article is to reveal the socio-pedagogical conditions of junior students’ social adaptation to independent living in boarding institutions.

The scientific and theoretical substantiation of social and pedagogical conditions of junior school pupils’ social adaptation of comprehensive boarding schools must begin with the definition of the essence of the concept “condition”. The “condition” in the philosophical encyclopedic dictionary is defined as the one which permits and makes possible the presence of a thing, an object, a state, and a process.

Also, according to the philosophical encyclopedic dictionary, the condition is something that depends on something else, a significant component of the complex of objects, their state, interactions, and the presence of which necessarily implies the existence of a certain phenomenon. In pedagogical studies, “pedagogical conditions” are defined as:

- a set of objective possibilities, content, forms, methods, pedagogical techniques and material-spatial environment, aimed at solving the problems posed in the study;
- a set of interdependent and mutually determined circumstances of the process of activity;
- the external circumstance, a factor that significantly influences the course of the pedagogical process is deliberately constructed by a teacher so that intentionally provides, but does not guarantee a certain result of the process.
- regulations of the normative nature, focused on changes in the pedagogical reality and, thus, for obtaining new pedagogical knowledge about it, on the development of this knowledge;
- expression of the relation of the object to the phenomena that surround it and without which it cannot exist.

The author identifies the following socio-pedagogical conditions for the process of junior students’ social adaptation at boarding schools:

- modernization of the content of social and educational work on social adaptation to the junior students’ independent life of comprehensive boarding schools
- the use of interactive technologies in social pedagogical work on junior students’ social adaptation to independent life at boarding schools;
- fairy-tale therapy as a method of social and pedagogical work on social adaptation to junior students’ independent life at boarding schools.

Social-educational work with students in the conditions of the boarding school is an integral part of the action of the social-pedagogical system. Developing the ways of introducing the socio-pedagogical conditions of junior students' social adaptation into the socio-educational work at boarding schools, the author proceeds from the following considerations:

1. The process of modernization is considered as an upgrade that involves the introduction of the signs of modernity in society.

2. An integral part of the overall process of modernizing society is the modernization of the education content.

3. The main characteristic of the student's personality is its integrity, and therefore the prerequisite for junior students' successful social adaptation to the independent life at boarding schools is not simply a combination of certain content areas of social and educational activity, but the development of a set of social skills (competencies) the most adequate to the needs of the social environment.

So defined social and pedagogical conditions ensure junior students' social adaptation at boarding schools and contents of experiment program is given, concerning the implementation of the conditions in social and pedagogical work at boarding schools.

Key words: social adaptation; social and pedagogical conditions; junior students; socialization; independent life; fairy tale therapy; interactive technologies; upgrade.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bezpalko, O. V. (2009). *Social pedagogy: tables, comments*. Kyiv, Ukraine: Tsentr uchbovoi literatury.
2. State standard of primary comprehensive education for children with special physical and mental needs. (2004). *Pochatkova shkola*, 8, 1–4.
3. Zinkevich-Evstigneeva, T. (2003). *Proektivnaja diagnostika v skazkoterapii*. Sankt-Peterburg, Russia: Rech.
4. Kiseleva, M. (2006). *Art-therapy in work with children: manual for children psychologists, pedagogues, doctors and specialists who work with children*. Sankt-Peterburg, Russia: Rech'.
5. Sak, T. (2014). If a child with special needs learns in your form. *Pochatkova shkola*, 4, 50–51.
6. Sukhomlynskyi, V. (1977). *Selected works*. (Vol. 3). Kyiv, Ukraina: Rad. shkola.
7. Tverezovska, N. & Filippova, L. (2009). Essence and content of the concept "pedagogical conditions". *Nova pedahohichna dumka*, 3, 90–92.

Матеріали надійшли до редакції 04.12.2018 р.